

ТАВРІЙСЬКИЙ ВІСНИК ОСВІТИ

3 / 2 0 1 2

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

Сторінка 10 з 10. URL: <http://www.osvita.ua/teachers/15458/15458-10.htm>

інформацію з позиції логіки, уміння виносити обґрунтовані судження, рішення й застосовувати отримані результати як у стандартних, так і в нестандартних ситуаціях значною мірою сприяє успішній самореалізації особистості.

Мультимедійний комплекс полегшує сприйняття навчального матеріалу учнями. Використання візуального матеріалу дозволяє створити живий образ епохи, яскраву картину, яка легко і невимушено вкладається у пам'яті і свідомості учня. Використання ІКТ у поєднанні з традиційними формами навчання є запорукою ефективності та результативності навчально-виховного процесу.

Література:

1. Бень Н. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках як засіб підвищення якості навчальних досягнень учнів [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/15458/
2. Використання інформаційних технологій в навчальному процесі [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://ua-referat.com/Досвід_використання_інформаційних_технологій
3. Інформаційно-комунікаційні технології [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційно-комунікаційні_технології
4. Нетьосов С. І. Використання інформаційних технологій на уроках правознавства: [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/2011_3/11nsitup.pdf
5. Рибянцева К. А. Передумови та проблеми використання ІКТ: [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/peredumovi-ta-problemi-vikoristannya-ikt.html>
6. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: психолого-педагогічні та дидактичні аспекти впровадження: матеріали обласної науково-практичної Інтернет-конференції, Кіровоград, 13 квітня 2011 р. / Упоряд. Л.Голодюк. – Кіровоград, 2011. – 81 с. – [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://timso.kolippo.kr.ua/blogs/index.php/Internet-konferencia>

Гончарова Т.В.¹

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

У статті висвітлено можливості розвитку творчих здібностей учнів на уроках словесності, що надає інтеграція елементів деяких сучасних технологій навчання.

Духовне оновлення нашої держави, процес демократизації суспільства передбачають створення сприятливих умов для

¹ © Гончарова Т.В.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

утвердження атмосфери творчості, багатогранного розвитку особистості, її обдарованості. Завдання щодо виховання людей із високим творчим потенціалом постає не лише як актуальна проблема сучасної педагогічної науки та практики, але і як соціальна необхідність.

Життя доводить, що у складних умовах, які постійно змінюються, найкраще орієнтується, приймає рішення, працює людина творча, гнучка, креативна, здатна до генерування й використання нового (нових ідей, задумів, нових підходів та рішень). Це людина, «яка володіє певним переліком якостей, а саме: рішучістю, вмінням не зупинятися на досягнутому, сміливістю мислення, умінням бачити за межами того, що бачать сучасники і бачили попередники».

У наш час спостерігається зростання інтересу до процесу творчості. Якщо в деяких психічних процесах людині допомагають складні механізми (комп'ютери, сканери, обчислювані машини), то творчість не може бути формалізована й обмежена певною програмою дій, не може бути механічною.

Пріоритетним завданням навчально-виховного процесу в сучасній школі є всебічний розвиток школярів, зокрема творчих здібностей особистості.

У сучасних умовах гуманізації й демократизації навчального процесу як ніколи актуальні дидактичні заповіді В.Сухомлинського. У книзі «Сто порад учителю» він писав: «Немає абстрактного учня. Мистецтво й майстерність навчання і виховання полягає в тому, щоб розкривати сили й можливості кожної дитини, дати їй радість успіху в розумовій праці...» Вважаю, що завдання вчителя – допомогти учневі знайти себе в житті, пробудити чи розвинути в дитині те творче зернятко, яке є в кожному, бо закладене там природою.

Розвивати творчі здібності можна по-різному. Окремі учні (обдаровані) переважно самостійно тренують свої задатки, щоб розвинути їх у здібності, і удосконалюють свої здібності, щоб вони стали творчими. Але для розвитку творчих здібностей більшості школярів важливою є саме роль учителя. Завдання педагога – управляти процесами творчого пошуку, ідучи від простого до складного: створювати ситуації, що сприяють творчій активності та спрямованості школяра, розвивати його уяву, асоціативне мислення, здатність розуміти закономірності, прагнення постійно вдосконалюватися, розв'язувати дедалі складніші творчі завдання.

Найефективнішим засобом досягнення мети є застосування інноваційних технологій навчання. Інноваційний підхід забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань, активне функціонування інтелектуальних і вольових сфер, сприяє розвитку творчої особистості.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

Створення ситуації успіху, сприятливих умов для повноцінної діяльності кожної дитини – основна мета, що покладена в основу інноваційних технологій навчання. Багато з них вартує уваги сучасного педагога, який прагне дати якісний рівень знань, зробити урок цікавим, досягти максимального взаєморозуміння і співпраці між вчителем і учнем [4].

Часто в роботі вчителі-словесники надмірно захоплюються використанням якоїсь однієї педагогічної технології, не помічаючи її «мінусів», не враховуючи індивідуальні особливості своїх учнів, їх готовність до роботи за певною технологією. Експеримент не приносить бажаних результатів, і вчитель розчаровується у всіх нововведеннях, продовжує працювати за «старою системою». Вважаємо, що сучасному педагогові необхідно вибрати те «зерно», що дасть змогу створити свою міні-методику. А у творчого вчителя й учні прагнутимуть до творчості.

На нашу думку, доцільною у викладанні мови та літератури є інтеграція окремих елементів таких сучасних технологій навчання:

- проєктне навчання;
- інтерактивна технологія;
- особистісно зорієнтоване навчання.

Незважаючи на розмаїття нововведень, основною формою організації навчальної діяльності залишається урок. Сучасний урок – це урок демократичний. Для такого уроку характерними ознаками є:

- підготовка не мовознавців-теоретиків, а гуманних освічених людей;
- навчання не словом, а справою;
- проведення його не для учнів, а разом з ними;
- спрямування діяльності не на клас в цілому, а на особистість кожного учня;
- забезпечення повного засвоєння навчального матеріалу на уроці [1].

Саме уникненню багатьох недоліків у підготовці до уроку допомагає чітке використання методики тієї чи іншої технології, суттєвою особливістю якої є протиставлення довільним діям чіткого алгоритму, системи логічно вмотивованих дій, послідовного переходу від одного елемента до іншого.

Треба зауважити, що учні самі оцінюють ефективність опорних схем, адже «так цікавіше, зрозуміліше і легше».

Етапи підготовчої роботи зі складання зорових опор:

1. Учитель пояснює матеріал, ілюструє прикладами і паралельно складає схему-опору на дошці. При цьому не припиняється живий діалог із учнями, які допомагають підібрати приклади, вносять пропозиції щодо правильної побудови опори.

СКАРБНИЦЯ МЕТОДИЧНИХ ІДЕЙ

2. Аналізований навчальний матеріал (не забуваємо про роботу в групах, колективне обговорення проблеми) учитель представляє у вигляді схеми-опори, зумисне пропускаючи деякі її складові частини. Учні повинні «відновити» схему, користуючись правилом у підручнику.

3. Учитель не пояснює матеріал, лише записує на дошці низку прикладів, що ілюструють правило. Завдання учнів – «перетворити» текст правила в опорну схему, дібрати приклади для ілюстрації теоретичних положень з довідки на дошці.

4. Удома за власноруч складеною схемою учні готують усне лінгвістичне повідомлення, добирають приклади.

5. Учні отримують випереджувальне завдання: самостійно скласти зорову схему-опору до теми, яка буде вивчатися. На уроці декілька гімназистів презентують свою роботу, виступаючи в ролі вчителя, пояснюють новий матеріал. Оцінюється не тільки правильна, а й оригінальна подача нової теми [2].

Учні «малюють» основні теоретичні поняття у вигляді структур, матриць, пірамід, нерідко у зошитах з'являються «сонечка», «хмарки», «чарівні квіти».

Така робота розвиває в дітей навички аналізу та синтезу, уміння виділяти головне в теоретичному матеріалі. При цьому увагу слід акцентувати на мотивації необхідності вивчення певних наукових понять.

Такий підхід дозволяє практикувати систему уроків різного типу в межах однієї теми, вивільняє час для виконання учнями системи усних і письмових завдань, спрямованих на саморозвиток особистості, формування мовленнєвої компетенції. Особистість учня з'являється в навчальній діяльності в найрізноманітніших формах, групування й подача матеріалу у вигляді блоксхем довели, що навчання під силу всім. На думку Г. Лозанова, така система роботи спрямована на комплексний розвиток творчої особистості учня.

Сучасна методика нагромадила багатий арсенал прийомів інтерактивного навчання від найпростіших («Робота в парах», «Ротаційні (змінні) трійки», «Карусель», «Мікрофон») до складних («Мозковий штурм», «Мозаїка», «Аналіз ситуації»), а також імітаційні ігри, дискусії, дебати. Використання інтерактивних технологій – не самоціль, а засіб створення атмосфери доброзичливості й порозуміння, зняття почуття страху в дитини, спосіб зробити її розкутою, навіяти впевненість у власних силах, налаштувати на успіх, виявити здібність до творчості [3].

Уміле застосування інноваційних форм роботи дасть змогу вчителеві успішно розв'язати порушені проблеми. Для цього стане в нагоді такий алгоритм:

Література:

1. Кучеренко Т.А., Смирнова М. Е., Малютіна О.В. Інновації як умова ефективної організації навчально-виховного процесу в сучасній школі // Відкритий урок. – № 7-8, – 2003. – С. 33-50.
2. Пентиліук М. І., Окуневич Т. Г. Сучасний урок української мови. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 176с.
3. Пометун О.І., Пироженко Л. В. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. – метод. посіб. / За ред. О. І. Пометун. – К.: «А.С.К.», 2005. – 192с.: іл.
4. Цінько С. та ін. Інноваційні методи в навчанні рідної мови // Українська мова та література. – 2007. – №2. – С. 9-13.